

तिलमात्रमपि चलितुं न शक्नोमि PAÑKĀT. 208, 13. तिलं तिलं समानोय रत्नानां पद्धिनिर्मिता । तिलोत्तमिति तत्तस्या नाम चक्रे पितामहः ॥ MBH. 1, 7996. 13, 6390. तिलंशो ऽपि यत्र नास्ति पृथ्व्यास्तीर्थैर्बहिष्कृतः RĀĀ-TAR. 1, 38. तिलं तिलं तं कृत्वा 4, 328. Vgl. कृष्ण°, षण्ठ°. — 2) Körpermal (mit einem Sesamkorn verglichen): देवगुरुप्रसादेन जिह्वाम्पि मे सरस्वती । तेनाहं नृप ज्ञानामि भानुमत्यास्तिलं यया ॥ KĀLIDĀSA im ÇKDR. Vgl. चर्म°.

तिलक (von तिल) gaṇa स्थूलादि zu P. 5, 4, 3. m. n. TRIK. 3, 5, 14. 1) m. ein best. schönblühender Baum AK. 2, 4, 2, 20. TRIK. 3, 3, 25. H. an. 3, 49. MED. k. 99. MBH. 1, 4868. 3, 10043. HARIV. 12673. R. 2, 91, 48. 94, 9. 3, 7, 10. 21, 16. 76, 13. 5, 39, 2. (प्रमदया) झालिङ्गितस्तिलक उत्कलितो भवति ad KUMĀRAS. 3, 26. VARĀH. BH. S. 28, 6. 33, 37. 50. eine best. am Wasser wachsende Pflanze 34, 21. = मूवक RATNAM. 203. Der Baum hat seinen Namen entweder daher, dass er mit der Sesampflanze irgend eine Aehnlichkeit hat, oder dass er wie das Stirnzeichen eine Zierde bildet; vgl. तिलकांस्तिलकानिच MBH. 3, 11591. RAGH. 9, 40. KUMĀRAS. 3, 30. MĀLAV. 40. Auch andere Namen des Stirnzeichens sind zugleich Namen des Baumes; vgl. विशेषक, मुखमाण्डक, पुण्ड्र, पुण्ड्रक, भालविभूषणसंज्ञ. — 2) m. Mal, dunkler Fleck unter der Haut (mit einem Sesamkorn verglichen) AK. 2, 6, 1, 49. TRIK. H. 618. H. an. MED. KATHĀS. 3, 32. 33. VARĀH. BH. S. 49, 9. 31, 10. eine Art Hautausschlag MED. — 3) ein mit farbigen Stoffen als Zierde (insbes. bei Frauen und zwar hier immer auf der Stirn) oder als Sectenzeichen auf der Stirn oder andern Theilen aufgetragener Fleck H. 653. m. n. AK. 2, 6, 2, 24. 3, 4, 2, 22. MED. m. H. an. n. TRIK. zu belegen nur m. MBH. 3, 11591. स निर्घृयाङ्गुलिं रामो धैते मनःशिलोच्चये । चकार तिलकं तस्या ललाटे रुचिरं तदा ॥ R. 2, 96, 18. 5, 36, 34. RAGH. 9, 40. MĀLAV. 40. KUMĀRAS. 3, 30 (zugleich Bed. 1). 7, 24. KATHĀS. 9, 81. 16, 31. fg. VARĀH. BH. S. 104, 28. ŚĪH. D. 36, 4. 60, 1. चिकीनतिलकेव स्त्री नोतरा दिकप्रकाशति (ohne Sonne) R. 3, 22, 8. KATHĀS. 6, 112. 20, 50. ÇRUT. 44. निर्मलमलयजतिलकनिवेश (bei Kṛshṇa) GĪR. 11, 29. BHĀG. P. 5, 9, 16. द्वादशतिलकपुक्तः (als frommer Mann) PAÑKĀT. 163, 16. BHAVISHJAP. in Verz. d. Oxf. H. 32, a, 25. आदित्यस्य सदा पूजां तिलकं स्वामिनस्तथा । मरुगणपतेश्चैव कुर्वन्सिद्धिमवाप्नुयात् ॥ JĪĢ. 1, 293. °विधि Verz. d. B. H. No. 1022. — 4) die Zierde von Etwas: तं भुवनतिलकभूतं भुवनत्रयतिलकं ad Hir. 1, 28) जनयति जननी मुतं विरलम् PAÑKĀT. 1, 118. लोकतिलकः RĀĀ-TAR. 1, 47. नृपति° PRAB. 3, 10. तं विद्याधरतिलकम् KATHĀS. 22, 254. वारिधेस्तीरतिलकं तद्विहङ्गपुरं पुरम् 23, 38. कैलासतिलका (adj.!) दिशम् RĀĀ-TAR. 3, 375. m. f. n. = प्रधानं NĀNĀRTHADHVA-NI-MĀŅGĀM im ÇKDR. — 5) m. eine Art Ritornell (ध्रुवक) SAṅGITĀM im ÇKDR. Vgl. 9, c. — 6) m. eine bes. Art von Pferden H. an. MED. — 7) m. N. pr. eines Sohnes des Pradjota MATSJA-P. in VP. 466, N. 3 (andere Autorr.: पालक). N. pr. eines Gebieters über Kampanā RĀĀ-TAR. 8, 577. 601. 634. 659. 708 u. s. w. — 8) f. आ eine Art Halsschmuck ĠĀTĀDH. im ÇKDR. — 9) n. a) Urinblase oder Lunge (क्लोमन् AK. 2, 6, 2, 16. TRIK. H. 605. H. an. (क्लोमन् st. क्लोमन्). MED. — b) schwarzes Sochalsalz AK. 2, 9, 43. H. 943. H. an. MED. — c) Alliteration RĀĀ-TAR. t. I, p. 23. 131. 183. 212. 215. 223. 227. 236. 264. 291. 287. ed. Calc. p.

III. Theil.

118. 127. 128. 133. 139. Vgl. oben 5. — d) ein best. Metrum (4 Mal — — —) COLEBR. Misc. Ess. 11, 139 (1, 5). — Vgl. उर्ध्वतिलकिन्, एणतिलक, ख°, वसत्°.

तिलकक m. N. pr. eines Mannes RĀĀ-TAR. 8, 469.

तिलकर्त (तिल + कर्त्) n. Blüthenstaub der Sesampflanze P. 5, 2, 29, VĀRT. 1.

तिलकानज m. pl. N. pr. eines Volkes VP. 193, N. 115.

तिलकराज (ति° + राज) m. N. pr. eines Mannes RĀĀ-TAR. 7, 1319.

तिलकल्क (ति° + क°) m. Teig aus geriebenem Sesam AK. 3, 4, 9. SUÇR. 1, 16, 7. 34, 6. 224, 14. MĀRK. P. 35, 10.

तिलकल्कज (ति° + ज) Oelkuchen NIGH. PR. — Vgl. तैलकल्कज.

तिलकसिंह (ति° + सिंह) m. N. pr. eines Mannes RĀĀ-TAR. 8, 432. 573. 394.

तिलकायु (denom. von तिलक) ein Stirnzeichen —, einen Schmuck bilden: तैस्तीरामगुणैर्येन त्रिलोक्यास्तिलकायितम् Verz. d. Oxf. H. 120, b, 10.

तिलकालक (ति° + का°) m. 1) Mal, dunkler Fleck unter der Haut AK. 2, 6, 1, 49. H. 618. SUÇR. 1, 31, 18. 36, 8. 90, 13. 92, 1. 296, 6. 2, 120, 9. जायाघ्नस्तिलकालकः P. 3, 2, 53, Sch. Nach dem Sch. zu AK. adj. mit einem Mal —, mit Mälern versehen ÇKDR. — 2) eine Krankheit des männlichen Gliedes, bei welcher die fleischigen Theile schwarz werden und absterben, SUÇR. 1, 200, 20. 2, 123, 1.

तिलकाश्रय (तिलक + आश्रय) m. Stirn (der Ruheplatz des Tilaka) ÇĀRDĀRTHAKALPATĀRU im ÇKDR.

तिलकिट्ट (तिल + किट्ट) n. Oelkuchen von Sesam BHĀVĀR. im ÇKDR. NIGH. PR. — Vgl. तैलकिट्ट.

तिलकिर्त (von तिलक) adj. mit einem Tilaka versehen gaṇa तारकादि zu P. 5, 2, 36. verziert: सौजन्यामृतवर्षिभिस्तिलकितं सेव्यैर्न किं माण्डलम् RĀĀ-TAR. 2, 40.

तिलकिन् (wie eben) adj. mit einem Tilaka versehen: शिखो तिलकी कर्म कुर्यात् SMṚTI im ÇKDR. — Vgl. उर्ध्व°.

तिलकेश्वरतीर्थ (तिलक - ईश्वर + तीर्थ) n. N. pr. eines Tirtha ÇĪVA-P. in Verz. d. Oxf. H. 66, a, 35. — Vgl. तिलदेश्वरतीर्थ.

तिलखलि (तिल + खलि) f. Oelkuchen von Sesam BHĀVĀR. m. ÇKDR. °खली NIGH. PR. BHART. 2, 98.

तिलगञ्जिन (°), तिलगञ्जीति तीर्थम् Verz. d. Oxf. H. 149, a, 8.

तिलग्राम (तिल + ग्राम) m. N. pr. eines Grāma RĀĀ-TAR. 8, 2933.

तिलचित्रपत्रक (तिल - चित्र + प°) m. ein best. Knollengewächs (तिलकान्द्र) RĀĀN. im ÇKDR.

तिलचूर्ण (तिल + चूर्ण) n. gestossene Sesamkörner RĀĀN. im ÇKDR. तिलचूर्णेन ब्राह्मणं भोजयिष्यति PAÑKĀT. 121, 11.

तिलतण्डुलक (तिल + तण्डुल) n. Umarmung (Sesam und Reis unter einander gemischt) ÇĀRDĀM. im ÇKDR.

तिलतेजा (तिल + तेज) f. eine best. Pflanze: °तेजाह्वा SUÇR. 2, 26, 1.

तिलतैल (तिल + तैल) m. Sesamöl P. 5, 2, 29, VĀRT. 8. Vop. 7, 78. SUÇR. 1, 80, 6. 182, 8. सर्वेभ्यस्त्वित् तैलेभ्यस्तिलतैलं प्रशस्यते 184, 9. 2, 174, 9.

तिलदेश्वरतीर्थ (तिल - द - ईश्वर + तीर्थ) n. N. pr. eines Tirtha ÇĪVA-